

Lisansüstü Öğretimin Sorunları Konusunda Ankara'daki Üniversitelerin Lisansüstü Enstitü Yöneticilerinin Görüşleri*

Opinions of the Managers of Postgraduate Education Institutes of Universities in Ankara on Postgraduate Education Problems

Kasım KARAKÜTÜK** Alper AYDIN*** Gürkan ABALI*** Sevgi YILDIRIM***
Ankara Üniversitesi

Öz

Araştırmanın amacı, lisansüstü öğretimin sorunları konusunda Ankara'daki devlet ve vakıf üniversitelerinin lisansüstü enstitü yöneticilerinin görüşlerini belirlemektir. Bu çalışmada, var olan durumu değerlendirme olanağı veren tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı, Ankara'daki tüm lisansüstü öğretim yapan enstitü yöneticilerine (74) verilmiş, 43'ünden geri alınmıştır. Araştırmaya katılanlara ilişkin kişisel bilgilerin frekansları alınmış, lisansüstü öğretimin sorunları konusundaki ifadeler enstitü yöneticilerinin katılma düzeyi her maddeye ilişkin frekanslar ve yüzdeler bulunarak betimlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Lisansüstü öğretimin sorunları, enstitü yöneticilerinin görüşleri.

Abstract

The purpose of this research is to find out the opinions of the managers of the Postgraduate Education Institutes of State and Foundation Universities in Ankara on the Problems of Postgraduate Education. A research survey method, which enables to determine givens of the present situation, is used in the research. The data collection tool has been given to the managers of the Postgraduate Education Institutes (74) and 43 of them have submitted their answers back to us. Frequencies of the personal information about the participants have been taken, participation level of the managers on the descriptions about the problems of Postgraduate Education has been determined and described for every item, and are shown in frequencies and percentages.

Key Words: Problems of Postgraduate Education, the opinions of institute managers.

Summary

Purpose: The purpose of this research is to determine the opinions of the managers of the Postgraduate Education Institutes of State and Foundation Universities in Ankara on the problems of Postgraduate Education.

The Method of the Research: In this research, a survey method, which enables to determine the present situation, is used. The data collection tool was given to all managers of the Postgraduate Education Institutes (74) and 43 of them have submitted their answers back to us. Frequencies of the personal information about the participants of the research have been taken,

* Araştırmanın veri toplama aracının geliştirilmesinde görüşlerinden yararlandığımız Prof. Dr. Ali Balcı, Prof. Dr. L. Işıl Ünal, Prof. Dr. İlayet Aydın, Prof. Dr. Figen Çok, Doç. Dr. Yasemin Kepenekci, Doç. Dr. Nükhet Çıkrıkçı Demirtaşlı, Y. Doç. Dr. H. Hüseyin Aksoy, Y. Doç. Dr. Müge Artar, Ar. Gör. Tuncer Bülbül, Ar. Gör. Binali Tunç, Ar. Gör. Güven Özdem, Ar. Gör. Kürşad Yılmaz'a teşekkür ederiz.

** Prof. Dr. Kasım KARAKÜTÜK; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, karakut@education.ankara.edu.tr; 0312-363 33 50/3016

*** Doktora Öğrencisi, Alper AYDIN, Gürkan ABALI, Sevgi YILDIRIM; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

participation level of managers on the descriptions about the problems of Postgraduate Education has been determined and described for every item, and all results are shown in frequencies and percentages.

Results: According to the managers of the institutes in Ankara, there is no problems in institutes' management processes, selection of students, teaching, evaluation, and communication processes. On the other hand, according to the managers, Postgraduate Education must be carried out at some certain universities although not at all of them. Postgraduate Education programs must not be carried out at institutions that do not belong to universities and Postgraduate Education Examination is necessary in order to select qualified students.

According to the managers of the institutes in Ankara, the laws about Postgraduate Education is not comprehensive, doctoral thesis process is monitored with some problems, thesis counseling is carried out without many problems, there are not enough professors in Postgraduate Education programs, professors give counseling service to too many students for thesis studies, the aims of Postgraduate Education are not realized, there are not enough classrooms for Postgraduate Education programs, the tuition taken from the students is not sufficient, there are no conflict between the authority of the institute managers and deans of the faculty, the services used by students (health, cultural, sports, library, guidance and psychological consulting) are not enough, needs of Turkey are not taken into consideration in determining the number of the students to be accepted for Postgraduate Education programs, and the budget of the institute is not sufficient. In addition to these, most of the buildings used for Postgraduate Education in Ankara do not belong to the institutes, institute administration building is not well equipped, and there are not enough classrooms for Postgraduate Education programs and institutes are in short of clerks. According to the managers of the institutes in Ankara, the present organizational structure is good enough and institutes must stick to it.

Suggestions: Comprehensive research on Postgraduate Education must be done. Problems of Postgraduate Education must be solved and issues of quality must be taken more seriously . Also, universities that have enough infrastructure about Postgraduate Education and professors must be set.

Giriş

Araştırmanın Problemi

Türkiye'de 1982 yılına kadar lisansüstü öğretim (yüksek lisans, doktora), fakültelerde yapı-lyordu. 1982 yılından sonra lisansüstü öğretim üniversitelerde kurulan enstitülerde yürütül-meye başlandı. Enstitülerin öğretim üyesi kadroları yoktur. Öğretim üyesi kadroları fakülteler-dedir. Ayrıca birçok enstitünün binası olmadığından, lisansüstü dersler fakültelerde yapılmak-tadır.

Lisansüstü öğretim enstitülerinin müdürlerinin görüşlerini belirttiği bir toplantı, Türkiye Bilimler Akademisi'nce (TÜBA) 1997 yılında yapılmıştır. Bununla birlikte ülkemizde öğretim üyesi ve bilim insanı yetiştirme ile ilgili araştırma sayısı çok azdır. Bu bağlamda bu araştırma-nın problemi: Ankara'daki lisansüstü öğretim yapan enstitülerin yöneticilerinin lisansüstü öğre-timin sorunlarıyla ilgili görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, lisansüstü öğretimin sorunları konusunda Ankara'daki devlet ve vakıf üniversitelerinin lisansüstü enstitü yöneticilerinin görüşlerini belirlemektir.

Araştırmanın Önemi

Bir ülkenin kalkınmasında lokomotif görevi yapan öğretim üyesi ve bilim insanı yetiştiren lisansüstü öğretim düzeyinin sorunlarının belirlenmesi ve bu sorunların çözümlenmesi, o ülke açısından çok önemlidir. Ancak Türkiye’de öğretim üyesi ve bilim insanı yetiştiren lisansüstü öğretim düzeyi ile ilgili çok az araştırma yapılmıştır. Ülkemizde 1982 yılında kurulan lisansüstü öğretim enstitülerinin yöneticilerinin görüşlerinin alınması, lisansüstü öğretim sürecinin geliştirilmesine ışık tutabilir. Ayrıca, yeni araştırmalara da kaynaklık edebilir.

Tanım

Bu araştırmada kullanılan “Enstitü Yöneticileri” kavramı, 2005-2006 öğretim yılı birinci yarısında Ankara’daki devlet ve vakıf üniversitelerine bağlı lisansüstü öğretim yapan enstitülerin müdürleri ve müdür yardımcılarını tanımlamaktadır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu ve araştırmaya katılanların kişisel özellikleri, veri toplama aracının geliştirilmesi, uygulanması ve toplanan verilerin çözümlenmesi konuları incelenmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, var olan durumu geniş bir biçimde değerlendirme olanağı veren tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini, Ankara’daki lisansüstü öğretim enstitülerinin yöneticileri (74 kişi) oluşturmaktadır. Ancak bu araştırmada bir örneklem alınmamış, araştırma için gerekli veriler doğrudan evrende yer alan lisansüstü öğretim enstitülerinin yöneticilerinin görüşlerine başvurarak derlenmiştir. Araştırmaya katılan 43 enstitü yöneticisinin kişisel bilgileri şöyledir: Araştırmaya katılan enstitü yöneticilerinin görevlerine göre dağılımı incelendiğinde 19’u enstitü müdürü, 23’ü enstitü müdür yardımcısı iken 1 kişi görevini belirtmemiş; cinsiyete göre 31’i erkek, 11’i kadın iken 1 kişi cinsiyetini belirtmemiş; unvanlarına göre 31’i Prof. Dr., 8’i Doç. Dr., 3’ü Y. Doç. Dr. iken 1 kişi unvanını belirtmemiş; enstitüde görev yaptığı süreye göre 24’ü 1-3 yıl, 9’u 3-6 yıl, 3’ü 7-9 yıl, 2’si 10 ve daha fazla yıl çalışmış, 5’i de belirtmemiştir. Araştırmaya katılan enstitü yöneticilerinin 36’sı devlet üniversitesine, 6’sı vakıf üniversitesine bağlı iken, 1 kişi enstitünün bağlı olduğu kurumun devlet mi vakıf mı olduğunu belirtmemiştir. Enstitü yöneticilerinin görev yaptıkları enstitü türlerine göre dağılımı da şöyledir: 8 Fen Bilimleri Enstitüsü, 7 Sosyal Bilimler Enstitüsü, 7 Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 5 Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 5 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 3 Enformatik Enstitüsü, 2 Adli Tıp Enstitüsü, 2 Hepatoloji Enstitüsü, 1 Uygulamalı Matematik Enstitüsü, 1 Bilişim Enstitüsü, 1 Onkoloji Enstitüsü, 1 kişi de görev yaptığı enstitüyü belirtmemiştir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Bu araştırmada veri toplama aracı taslağı hazırlanırken, 2005-2006 öğretim yılı birinci yarısında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Doktora Programı’nda okutulmakta olan Lisansüstü Öğretimin Planlanması dersini alan üç doktora öğrencisi ile birlikte alanyazın (literatür) incelenmiş, veri toplama aracında yer alacak soru havuzu oluşturulmuş, bu soru havuzundaki sorular tartışılarak araştırmanın amacına hizmet edecek maddeler belirlenmiştir. Bu veri toplama aracı taslağının, araştırmanın amacına ne derece hizmet ettiğini saptamak üzere 05.12.2005 tarihinde 12 uzmana verilmiş, uzmanların görüş ve eleştirileri dikkate alınarak veri toplama aracına son biçimi verilmiştir. Böylece aracın, ölçmek istediğini ölçüyor olabilmesi ile açıklanabilen içerik geçerliğinin uzman görüşüyle sağlandığı benimsenmiştir. Bu veri toplama aracı iki bölüm olarak düzenlenmiştir. Birinci bölümde kişisel bilgilerle ilgili altı madde, ikinci bölümde enstitü yöneticilerinin lisansüstü öğretimle ilgili gö-

rüşlerini saptayabilmek için beş seçenekli 37 madde, evet/hayır biçiminde sınıflamalı 6 madde, 1 kapalı uçlu, 1 de açık uçlu soru yer almıştır.

Veri Toplama Aracının Uygulanması

Araştırmanın veri toplama aracı Şubat-Mart 2006 döneminde Ankara'daki devlet ve vakıf üniversiteleri enstitü yöneticilerine elden ulaştırılmıştır. Veri toplama aracı uygulanan lisansüstü enstitüler ve dönen veri toplama aracı sayısı Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1.

Veri Toplama Aracı Uygulanan Lisansüstü Enstitüler ve Dönen Veri Toplama Aracı Sayısı

Veri Toplama Aracı Verilen Enstitüler	Verilen Veri Toplama Aracı Sayısı	Dönen Veri Toplama Aracı Sayısı
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	3	0
Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü	3	2
Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	3	3
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	1
Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü	3	0
Ankara Üniversitesi Hepatoloji Enstitüsü	2	2
Ankara Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü	2	2
Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü	3	3
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	3	2
Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü	1	1
Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	3	2
Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü	3	2
Hacettepe Üniversitesi Bilişim Enstitüsü	1	1
Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Enstitüsü	2	0
Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Enstitüsü	3	1
Hacettepe Üniversitesi Çocuk Enstitüsü	3	0
ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü	3	1
ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü	3	2
ODTÜ Uygulamalı Matematik Enstitüsü	3	1
ODTÜ Enformatik Enstitüsü	3	3
Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	3	0
Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü	3	2
Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	3	2
Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	3	3
Bilkent Üniversitesi Mühendislik Enstitüsü	1	1
Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü	1	0
Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	0
Bilkent Üniversitesi İşletme ve Ekonomi Enstitüsü	1	1
Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	1
Başkent Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü	1	1
Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	1	0
Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	1
Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler	1	0
Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	1
Çankaya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü	1	1
Toplam	74	43

Çizelgeden de anlaşıldığı gibi Ankara'daki tüm lisansüstü öğretim yapan enstitü yöneticilerine (74) veri toplama aracı verilmiş, bunların ancak 43'ünden geri alınabilmiştir. Veri toplama aracının dönüş oranı % 58'dir. Veri toplama aracı dağıtıldıktan sonra bazı enstitülere birkaç kez gidilmesine karşın geri alınamamasına, lisansüstü öğretim yapan enstitü yöneticilerinin yaptıkları işin araştırmaya dayalı bir etkinlik olması nedeniyle anlam verilememiştir. Veri toplama aracının dönüş oranının düşük olmasının, bu konudaki sorunların dile getirilmek istenmediğinden kaynaklanıp kaynaklanmadığı da merak konusu olmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada derlenen verilerin istatistiksel çözümlemesi yapılırken birinci bölümdeki araştırmaya katılanlara ilişkin kişisel bilgilerin frekansları alınmıştır. Bu veriler, yöntem bölümünde çalışma grubunu betimlemek amacıyla kullanılmıştır. İkinci bölümde yer alan lisansüstü öğretimin sorunları konusundaki ifadeler enstitü yöneticilerinin katılma düzeyi; "Hiç Katılmıyorum", "Az Katılıyorum", "Kararsızım", "Çok Katılıyorum", "Tamamen Katılıyorum" seçeneklerine verdikleri yanıtların frekansları ve yüzdeleri ile madde madde betimlenmiştir. Her maddeye katılma düzeyi "Tamamen Katılıyorum" ve "Çok Katılıyorum" birlikte göz önünde bulundurularak sıralanmış ve değerlendirilmiştir. Evet/Hayır seçeneği olan altı madde ile bir kapalı uçlu soru ayrı değerlendirilmiş, ayrıca araştırma aracında yer alan bir açık uçlu soruya verilen yanıtlardan konu ile ilgili olanlar kümelendirilmiş ve frekansı belirtilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmacılarca geliştirilmiş olan veri toplama aracıyla Ankara'daki üniversitelerin lisansüstü öğretim veren enstitülerinin yöneticilerinden sağlanan bulgular aşağıda sunulmuştur.

Lisansüstü enstitü yöneticilerinin, lisansüstü öğretimle ilgili görüşleri Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2.

Lisansüstü Enstitü Yöneticilerinin Lisansüstü Öğretimle İlgili Görüşleri

Maddeler		Katılma Düzeyi					Toplam
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Kararsızım	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	
8.	Enstitü Yönetim Kurulu, kararları zamanında toplanarak almaktadır	f 0 % 0	1 2.4	1 2.4	16 38.1	24 57.1	42 100.0
30.	Enstitü işgörenlerinin öğrencilerle iletişimi iyidir	f 0 % 0	1 2.3	2 4.7	28 65.1	12 27.9	43 100.0
32.	Enstitüde tüm iletişim araçlarından (web sayfası, yazışma, telefon, internet, panolar, dergi, bültenler) etkili biçimde yararlanılmaktadır	f 0 % 0	3 7.1	2 4.8	29 69.0	8 19.1	42 100.0
5.	Çıkarılan öğrenci afları enstitü yönetiminin işlerini zorlaştırmaktadır	f 0 % 0	1 2.3	5 11.6	8 18.6	29 67.5	43 100.0
9.	Enstitü Kurulu akademik konuları, programları, açılacak derslerin içeriklerini zamanında incelemektedir	f 0 % 0	2 4.7	4 9.3	20 46.5	17 39.5	43 100.0
31.	Öğretim üyelerinin öğrencilerle iletişimi başarılıdır	f 0 % 0	2 4.9	5 12.2	29 70.7	5 12.2	41 100.0
34.	Lisansüstü öğretim her üniversitede değil, belirlenecek üniversitelerde yapılmalıdır	f 3 % 7.0	1 2.3	5 11.6	12 27.9	22 51.2	43 100.0
28.	Enstitü müdürlüğünün, enstitü anabilim dalı başkanlıkları ve öğretim üyeleriyle iletişiminde sorun yaşanmamaktadır	f 2 % 4.9	2 4.9	6 14.6	21 51.2	10 24.4	41 100.0
26.	Tez jürilerinin teze ilgili değerlendirmeleri yansızdır	f 2 % 4.8	3 7.1	6 14.3	20 47.6	11 26.2	42 100.0

Maddeler		Katılma Düzeyi					Toplam
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Kararsızım	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	
29.	Enstitünün aynı alandaki diğer enstitülerle iletişimi iyidir	f 1	6	5	18	12	42
		% 2.3	14.3	11.9	42.9	28.6	100.0
15.	Enstitümüz, lisansüstü giriş sınavlarıyla nitelikli öğrencileri seçmektedir	f 1	5	6	19	10	41
		% 2.4	12.2	14.6	46.4	24.4	100.0
16.	Lisansüstü Eğitime Giriş Sınavı (LES) nitelikli öğrenci seçmek için gereklidir	f 4	5	4	21	9	43
		% 9.3	11.6	9.3	48.9	20.9	100.0
19.	Öğretim üyeleri lisansüstü derslerdeki başarıyı yansız olarak ölçmektedir	f 1	3	9	17	12	42
		% 2.4	7.1	21.4	40.5	28.6	100.0
18.	Enstitünün lisansüstü programlarında nitelikli öğretim yapılmaktadır	f 0	6	7	19	10	42
		% 0	14.3	16.7	45.2	23.8	100.0
3.	Öğretim üyeleri, sınav sonuçlarını enstitüye zamanında göndermektedir	f 3	8	3	18	9	41
		% 7.3	19.5	7.3	43.9	22.0	100.0
4.	Öğrenciler harç, kayıt yenileme, tez teslim etme vb. işlemlerini zamanında yaptırmaktadır	f 2	10	4	22	5	43
		% 4.7	23.2	9.3	51.2	11.6	100.0
6.	Aynı konularda enstitüler arasında uygulama farklılıkları olmaktadır	f 0	9	6	20	5	40
		% 0	22.5	15.0	50.0	12.5	100.0
23.	Doktora yeterlik sınav süreci sorunsuz işlemektedir	f 2	6	9	18	7	42
		% 4.8	14.3	21.4	42.9	16.6	100.0
35.	Üniversite dışındaki kurumlarda (TODAİE, Polis Bilimleri Enstitüsü vb.) lisansüstü programlar açılmamalıdır	f 5	2	11	5	20	43
		% 11.6	4.7	25.6	11.6	46.5	100.0
25.	Tez danışmanlığı süreci sorunsuz işlemektedir	f 3	5	11	19	4	42
		% 7.1	11.9	26.2	45.3	9.5	100.0
1.	Lisansüstü öğretimle ilgili yasal düzenlemeler yeterlidir	f 4	14	4	17	4	43
		% 9.3	32.6	9.3	39.5	9.3	100.0
24.	Doktora tez izleme süreci sorunsuz işlemektedir	f 4	9	10	14	5	42
		% 9.5	21.4	23.8	33.4	11.9	100.0
37.	Mezunların tezlerini arşivleme ve erişime açık tutmada olanaklar yeterlidir	f 4	15	5	10	9	43
		% 9.3	34.9	11.6	23.3	20.9	100.0
2.	Anabilim dallarının ayrı yerlerde olması enstitü yönetimini güçleştirmektedir	f 8	11	3	9	8	39
		% 20.5	28.2	7.7	23.1	20.5	100.0
22.	Öğretim üyelerinin tez danışmanlığı sayısı fazladır	f 3	15	6	11	6	41
		% 7.3	36.6	14.6	26.9	14.6	100.0
13.	Enstitüde program açılan anabilim dallarındaki öğretim üyesi sayısı yeterlidir	f 6	16	2	14	3	41
		% 14.6	39.0	4.9	34.2	7.3	100.0
17.	Lisansüstü öğretim, amaçlarına ulaşmaktadır	f 1	12	13	14	3	43
		% 2.3	27.9	30.2	32.6	7.0	100.0
12.	Lisansüstü öğretimin yapıldığı dersliklerin sayısı yeterlidir	f 12	13	4	8	6	43
		% 27.9	30.2	9.3	18.6	14.0	100.0
21.	Lisansüstü öğretim sürecinin iyi işlemesi konusunda enstitü müdürlüğünün yetkisi azdır	f 7	15	7	10	4	43
		% 16.3	34.9	16.3	23.2	9.3	100.0
11.	Öğrencilerden alınan harç miktarı azdır	f 9	8	11	10	2	40
		% 22.5	20.0	27.5	25.0	5.0	100.0
20.	Lisansüstü derslerin yapılıp yapılmadığı konusunda enstitü müdürlüğünün bilgisi olmamaktadır	f 12	14	4	4	8	42
		% 28.6	33.3	9.5	9.5	19.1	100.0
27.	Öğrencilere sunulan hizmetler (sağlık, kültürel, sportif, yurt, kütüphane, rehberlik ve psikolojik danışmanlık vb.) yeterlidir	f 6	7	17	8	4	42
		% 14.3	16.7	40.5	19.0	9.5	100.0
14.	Öğrenci kontenjanları ülkenin gereksinimine göre belirlenmektedir	f 13	13	5	9	1	41
		% 31.7	31.7	12.2	22.0	2.4	100.0

Çizelge 2 Devamı

Maddeler		Katılma Düzeyi					Toplam
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Kararsızım	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	
36.	Lisansüstü öğretim üyesi kadroları ayrı olmalıdır ve bu öğretim üyeleri yalnızca lisansüstü öğretimde görevli olmalıdır	f 18 % 42.9	9 21.4	5 11.9	8 19.0	2 4.8	42 100.0
7.	Fakülte bölümlerinin enstitüde anabilim dalı olması, kararlara katılmayı sınırlandırmaktadır	f 14 % 36.8	7 18.4	9 23.7	6 15.8	2 5.3	38 100.0
33.	Enstitü müdürleri ile fakülte dekanlarının yetkileri çatışmaktadır	f 14 % 33.3	14 33.3	8 19.0	3 7.2	3 7.2	42 100.0
10.	Enstitünün bütçesi yeterlidir	f 13 % 32.5	17 42.5	6 15.0	3 7.5	1 2.5	40 100.0

Çizelge 2'ye göre enstitü yöneticilerinin "Tamamen" ve "Çok" düzeyde katıldıkları görüşler sırasıyla Enstitü Yönetim Kurulu'nun kararları zamanında toplanarak aldığı (% 95.2), enstitü işgörenlerinin öğrencilerle iletişiminin iyi olduğu (% 93.0), enstitüde tüm iletişim araçlarından etkili biçimde yararlanıldığı (% 88.1), çıkarılan öğrenci aflatının enstitü yönetiminin işlerini zorlaştırdığı (% 86.1), Enstitü Kurulu'nun akademik konuları, programları, açılacak derslerin içeriklerini zamanında incelediği (% 86.0), öğretim üyelerinin öğrencilerle iletişiminin başarılı olduğu (% 82.9), lisansüstü öğretimin her üniversitede değil, belirlenecek üniversitelerde yapılması gerektiği (% 79.1), enstitü müdürlüğünün, enstitü anabilim dalı başkanlıkları ve öğretim üyeleriyle iletişimde sorun yaşanmadığı (% 75.6), tez jürilerinin tezle ilgili değerlendirmelerinin yansız olduğu (% 73.8), enstitünün aynı alandaki diğer enstitülerle iletişiminin iyi olduğu (% 71.5), enstitülerinin lisansüstü giriş sınavlarıyla nitelikli öğrenciler seçtiği (% 70.8), Lisansüstü Eğitime Giriş Sınavı'nın (LES) nitelikli öğrenci seçmek için gerekli olduğu, öğretim üyelerinin lisansüstü derslerdeki başarıyı yansız olarak ölçtüğü (% 69.1), enstitünün lisansüstü programlarında nitelikli öğretim yapıldığı (% 69.0), öğretim üyelerinin sınav sonuçlarını enstitüye zamanında gönderdiği (% 65.9), öğrencilerin harç, kayıt yenileme, tez teslim etme vb. işlemlerini zamanında yaptırdığı (% 62.8), aynı konularda enstitüler arasında uygulama farklılıkları olduğu (% 62.5), doktora yeterlik sınavı sürecinin sorunsuz işlediği (% 59.5), üniversite dışındaki kurumlarda (TODAİE, Polis Bilimleri Enstitüsü vb.) lisansüstü programlar açılmaması gerektiği (% 58.1), tez danışmanlığı sürecinin sorunsuz işlediği (% 54.8) yönündedir.

Bu bulgular, enstitü yönetim süreci, öğrencilerin seçilmesi, öğretim süreci, değerlendirme süreci, iletişim süreci ile ilişkilidir. Buradan, enstitü yöneticilerinin o maddelerle ilgili sorun yaşanmadığını belirttikleri sonucu çıkarılabilir. Bunlar arasında yer alan bazı maddelere dikkat çekilmesi uygun olur. "Lisansüstü öğretim her üniversitede değil, belirlenecek üniversitelerde yapılmalıdır" görüşü yukarıdaki görüşler arasında yedinci sırada önemli görülmektedir. "Üniversite dışındaki kurumlarda (TODAİE, Polis Bilimleri Enstitüsü vb.) lisansüstü programlar açılmamalıdır" görüşü de önemli bir bulgu olarak dikkat çekmektedir. Bu iki bulgu, lisansüstü öğretimin yalnızca üniversitelerde ve öğretim üyesi, altyapı ve ortam yönünden yeterli olan üniversitelerde yapılmasının ve niteliğin düşürülmemesinin istendiğini belirtmektedir. Ayrıca "Lisansüstü Eğitime Giriş Sınavı (LES) nitelikli öğrenci seçmek için gereklidir" görüşü de enstitü yöneticilerinin destekledikleri bir görüştür. "Aynı konularda enstitüler arasında uygulama farklılıkları olmaktadır" görüşüne de enstitü yöneticilerinin çoğunluğunun (% 62.5) katılması, uygulamada birliğin sağlanamadığı biçiminde yorumlanabilir.

Enstitü yöneticilerinin yarısından daha azının "Tamamen" ve "Çok" düzeyde katıldıkları görüşler de sırasıyla şunlardır: "Lisansüstü öğretimle ilgili yasal düzenlemeler yeterlidir (% 48.8), "Doktora tez izleme süreci sorunsuz işlemektedir" (% 45.3), "Mezunların tezlerini arşivleme ve erişime açık tutmada olanaklar yeterlidir" (% 44.2), "Anabilim dallarının ayrı yerlerde

olması enstitü yönetimini güçleştirmektedir" (% 43.6), "Öğretim üyelerinin tez danışmanlığı sayısı fazladır" (% 41.5), "Enstitüde program açılan anabilim dallarındaki öğretim üyesi sayısı yeterlidir" (% 41.5), "Lisansüstü öğretim, amaçlarına ulaşmaktadır" (% 39.6), "Lisansüstü öğretimin yapıldığı dersliklerin sayısı yeterlidir" (% 32.6), "Lisansüstü öğretim sürecinin iyi işlemesi konusunda enstitü müdürlüğünün yetkisi azdır" (% 32.5), "Öğrencilerden alınan harç miktarı azdır" (% 30.0), "Lisansüstü derslerin yapılıp yapılmadığı konusunda enstitü müdürlüğünün bilgisi olmamaktadır" (% 28.6), "Öğrencilere sunulan hizmetler (sağlık, kültürel, sportif, yurt, kütüphane, rehberlik ve psikolojik danışmanlık vb.) yeterlidir" (% 28.5), "Öğrenci kontenjanları ülkenin gereksinimine göre belirlenmektedir" (% 24.4), "Lisansüstü öğretim üyesi kadroları ayrı olmalıdır ve bu öğretim üyeleri yalnızca lisansüstü öğretimde görevli olmalıdır" (% 23.8), "Fakülte bölümlerinin Enstitüde anabilim dalı olması, kararlara katılmayı sınırlandırmaktadır" (% 21.1), "Enstitü müdürleri ile fakülte dekanlarının yetkileri çatışmaktadır" (% 14.4), "Enstitünün bütçesi yeterlidir" (% 10.0). Bu bulgulardan enstitü yöneticilerinin anabilim dallarının ayrı yerlerde olmasının enstitü yönetimini güçleştirmedeğini, lisansüstü derslerin yapılıp yapılmadığı konusunda bilgilerinin olduğunu, lisansüstü öğretim sürecinin iyi işlemesi konusunda enstitü müdürlüğünün yetkilerinin az olmadığını, fakülte bölümlerinin enstitüde anabilim dalı olmasının kararlara katılmayı sınırlandırmadığını, lisansüstü öğretim kadrolarının şu anki gibi olmasını (lisansüstü öğretim üyesi kadrolarının ayrı olmasına ve bu öğretim üyelerinin yalnızca lisansüstü öğretimde görevli olmasına gerek olmadığını), enstitü müdürleri ile fakülte dekanlarının yetkilerinin çatışmadığını düşündükleri gözlenmektedir.

Diğer bulgulara bakıldığında bunların da lisansüstü öğretimin sorunlarını gösterdiği söylenebilir. Enstitü yöneticilerine göre, lisansüstü öğretimle ilgili yasal düzenlemeler yeterli değildir; doktora tez izleme süreci sorunsuz işlememektedir; mezunların tezlerini arşivleme ve erişime açık tutmada olanaklar yeterli değildir; öğretim üyelerinin tez danışmanlığı sayısı fazladır; enstitüde program açılan anabilim dallarındaki öğretim üyesi sayısı yeterli değildir; lisansüstü öğretim amaçlarına ulaşmamaktadır; lisansüstü öğretimin yapıldığı dersliklerin sayısı yeterli değildir; öğrencilerden alınan harç miktarı az değildir; öğrencilere sunulan hizmetler (sağlık, kültürel, sportif, yurt, kütüphane, rehberlik ve psikolojik danışmanlık) yeterli değildir; öğrenci kontenjanları ülkenin gereksinimine göre belirlenmemektedir; enstitü bütçesi yeterli değildir.

Bu bulgular içinde en dikkat çekici olanlardan birisi, enstitü yöneticilerinin "Lisansüstü öğretim, amaçlarına ulaşmaktadır" maddesine % 39.6 oranında "Tamamen" ve "Çok" katıldıklarını belirtmiş olmalarıdır. Bu ise, lisansüstü öğretimin amaçlarına ulaşmada önemli sorunlar olduğu biçiminde yorumlanabilir. Bu, lisansüstü öğretimin önemli bir sorununa işaret etmektedir. Tüm enstitü yöneticileri, enstitü bütçesinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Enstitü yöneticileri, enstitü müdürleri ile fakülte dekanları arasında yetki çatışması olmadığını düşünmektedirler. Buna karşın, uygulamada bir yetki çatışması olduğu yönetimbilimcilerce belirtilmektedir. Bursalıoğlu'na (1989, 280) göre, yasada fakülteden sonra gelen enstitü yönetmelikle ona eşdeğer duruma getirilmiş, fakültenin bölümleri enstitüye anabilim dalları olarak bağlanmıştır. Böylece enstitü müdürü, fakülte kadrosunda bulunan öğretim üyelerinin de disiplin amiri konumunu kazanmıştır.

Türkiye Bilimler Akademisi'nin (TÜBA) "Bilim Adamı Yetiştirme" ile ilgili toplantısında (1997) enstitü müdürlerinin belirttiği görüşler, yukarıdaki bulguları desteklemektedir. Dönemin Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Hüsnü Arıcı'nın (1997, 59) belirttiği bazı sorunlar şunlardır:

- "Lisansüstü eğitim faaliyetlerini düzenlemek, koordine etmek ve yürütmekle yükümlü lisansüstü eğitim enstitüleri, üniversitelerimizin mevcut yapı ve işleyişi içinde gereğince algılanıp yerli yerine oturtulmuş görünmemektedir."
- "Lisansüstü eğitim enstitülerinin öğretim üyesi kadroları yok, bütçeleri ya hiç yok ya da çok kısıtlı... Bugünkü şekliyle lisansüstü eğitim, üniversitelerimizde ek veya yamama bir hizmet gibi algılanıyor."

- “Lisansüstü eğitim programlarına öğrenci kabul etme de önemli bir zorluk ve sorun nedeni... Başvuranların sayısı ise kontenjanlarımızın çok üstünde.”
- “Ülkemizde lisansüstü eğitim konusunda yaşanan önemli sorunların ‘akademik standart’ eksikliği ya da daha doğru bir söyleyişle yokluğu yer alıyor.”
- Aynı toplantıda dönemin Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü Öner Çakar da (1997, 68) şunları belirtmiştir:
- “...devletin partilerüstü ulusal bir bilim ve teknoloji politikasının bulunması, kesin bir zorunluluktur”.
- “...Fen, Sosyal ve Sağlık Bilimleri Enstitüleri, kuruluşundan bu yana, gelişmesi için en az gayret gösterilen bir kurum olmuştur. Bu kurumun adeta ölü doğduğunu söyleyebiliriz. Pek çok üniversitede fiziki bir mekâna bile sahip olmayan Enstitülerin varlığı, kendi bünyesinde bulunan fakülteler ve dekanlıklarca kabullenilmemiş, yapay bir üst-üst mücadeleleri sürüp gitmiştir. Her üç enstitünün çatısı altında birbirlerinden çok farklı yapıda fakültelerin bulunması da bu sürtüşmelerde rol oynamıştır.”
- “Fiziki mekânsızlığın yanı sıra, öğretim üyesi kadrosuna sahip olmayan enstitüler, lisansüstü eğitimin yalnızca sekreteryaya işlemlerini sürdüren bir birim olarak görülmüş ve bunun sonucunda, gerek üniversite içinde ve gerekse mali konularda Maliye Bakanlığı ve Sayıştay nazarında belirli bir kimliğe ve saygınlığa ulaşamamıştır.”
- “Lisansüstü eğitim, maliyeti yüksek bir eğitimidir. Bu nedenle sıradan kurumlarda yapılması mümkün değildir. Yeterli sayıda öğretim üyesine sahip olmayan, kütüphane, laboratuvar, bilgisayar ağı, internet bağlantısı bulunmayan, gelişmesini henüz tamamlayamamış üniversitelerde, enstitülerin açılmasına, yüksek lisans ve özellikle doktora çalışmalarının yapılmasına izin vermek, bir tür akademik cinayet olarak nitelendirilebilir.”
- “Yasa gereği, üç öğretim üyesi bulunan bir anabilim dalı doktora yaptırma hakkına sahiptir. Bu sayıyı bile yeterli bulmak mümkün olmadığı halde, uygulamada çok daha kötü örnekler görüyoruz.”

Enstitü yöneticilerinin veri toplama aracındaki evet/hayır seçeneğe verdikleri yanıtlar da Çizelge 3’te sunulmuştur.

Çizelge 3.

Evet/Hayır Seçenekli Maddelere İlişkin Enstitü Yöneticilerinin Görüşleri

Maddeler	n	Evet	Hayır	Hayır/n (%)
38. Enstitü müdürlüğünün bulunduğu bina enstitüye aittir	41	7	34	82.9
39. Enstitünün anabilim dalları ayrı binalardadır	41	26	15	36.6
40. Enstitü, öğrencilerinin tez özetlerini-makalelerini içeren bilimsel bir yayın çıkarmaktadır	42	8	34	81.0
41. Enstitü, öğrencilerinin de katıldığı bilimsel toplantılar düzenlemektedir	42	24	18	42.9
42. Enstitünün memur sayısı yeterlidir	42	17	25	59.5
43. Enstitü yönetim binası yeterlidir	41	13	28	68.3

Çizelge 3’e göre “Enstitü müdürlüğünün bulunduğu bina enstitüye aittir” seçeneğine enstitü yöneticilerinin % 82.9’u “hayır” biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu bulgu, Ankara’daki lisansüstü öğretim enstitülerinin kendi binalarında değil, fakülte ya da başka birimlerin binalarında hizmet sunduğunu göstermektedir. Yukarıdaki bulgularda, lisansüstü öğretimin yapıldığı dersliklerin sayısının yeterli olmadığı da belirtilmişti. Bu iki bulgudan lisansüstü öğretimin yönetiminin yapıldığı binaların enstitülere ait olmadığı, lisansüstü programların yürütüldüğü fakültelerde de yer sorunu olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, “Enstitü yönetim binası yeterlidir” maddesinde enstitü yöneticilerinin % 68.3’ü “hayır” seçeneğini işaretleyerek, bina ile ilgili yetersizliği vurgulamıştır.

"Enstitünün anabilim dalları ayrı binalardadır" seçeneğinde enstitü yöneticilerinin % 36.6'sı "hayır" seçeneğini işaretlemişlerdir. Buradan, enstitü anabilim dalları ile enstitü müdürlüğünün çoğunlukla aynı binalarda olduğu anlaşılmaktadır.

"Enstitü, öğrencilerinin tez özetlerini-makalelerini içeren bilimsel bir yayın çıkarmaktadır" seçeneğine enstitü yöneticileri büyük çoğunlukla (% 81.0) "hayır" demiştir. Buradan, enstitülerin öğrencilerin tez özetlerini-makalelerini içeren bilimsel bir yayın yapmadığı gözlenmektedir. Enstitülerin yayınlarının ya olmadığı ya da çok az olduğu bilinmektedir.

"Enstitülerin memur sayısı yeterlidir" seçeneğine enstitü yöneticilerinin yarısından fazlası (% 59.5) "hayır" demiştir. Bu bulgu, enstitülerin işgören sıkıntısı çektiğini göstermektedir. Bu da son yıllarda Türkiye'de kamu kesiminde izlenen "devletin küçültülmesi" dolayısıyla kamu-
da çalışan kadrolu işgören alınmasına getirilen sınırlamanın sonucudur.

Veri toplama aracında lisansüstü öğretimin örgütlenmesi konusunda da bir maddeye yer verilmiştir. Lisansüstü öğretimde örgütlenme ile ilgili olarak enstitü yöneticilerinin görüşleri Çizelge 4'te görülmektedir.

Çizelge 4.

Lisansüstü Öğretimde Örgütlenme Konusunda Enstitü Yöneticilerinin Görüşleri

44. Lisansüstünde örgütlenmeyle ilgili olarak hangisine katılırsınız?	n	%
Var olan örgüt yapısı sürdürülmelidir	34	81.0
Her üniversitede birkaç enstitüde değil, tüm programlar yalnız bir enstitüde açılmalıdır	2	4.8
Lisans ve lisansüstü öğretim aynı fakülteye bağlı olmalıdır; enstitüler kaldırılmalıdır	4	9.4
Başka	2	4.8
Toplam	42	100.0

Çizelge'den "Var olan örgüt yapısı sürdürülmelidir" seçeneğini belirten enstitü yöneticilerinin oranı % 81.0'dir. Enstitü yöneticilerinin var olan örgütlenmenin uygun olduğunu, ancak üniversite dışında lisansüstü öğretim yapılmaması gerektiğini düşündükleri gözlenmektedir.

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Eski Müdürü Mekin Tanker (1997, 78) enstitülerin örgütlenmesi ile ilgili olarak şu noktaları belirtmektedir:

- "Enstitülerin kurulması böylece, iki başlılığı da birlikte getirdi. Dekanlıklar tarafından yadırgandı ve genelde benimsenmedi."
- "Enstitülerin sağlık, fen ve sosyal bilimler diye ayrılması da gereksizdir."
- "...teşkilat yönetmeliği yenilenmeli ve enstitülerin yapısı tümünden değişmelidir."

Bu bulgular, lisansüstü öğretimle ilgili çeşitli ülkelerde uygulanan örgütlenme modelleri ile Türkiye'de 1982 yılından önceki modellerin, bugünkü uygulamalarla karşılaştırılmasının gerekli olduğunu göstermektedir.

Lisansüstü öğretimle ilgili olarak açık uçlu soruyla derlenen veriler Çizelge 5'te sunulmuştur.

Çizelge 5.

Açık Uçlu Soruyla Enstitü Yöneticilerinin Lisansüstü Öğretimle İlgili Belirttikleri Diğer Konular

Diğer Konular	n
1. "Lisansüstü eğitimin tümünden elden geçirilmesi ve öğrencilerin daha iyi eğitim alması için iyileştirme yapılması gerektiğini düşünüyorum."	1
2. "Mevcut sistemi tümüyle değiştirmeye gerek yoktur. Eksik ve aksayan yanların düzeltilmesi yeterlidir. Her üniversitede lisansüstü program açılmamalıdır. Öğretim üyesi ve altyapısı yeterli olan üniversitelerde açılması daha iyi olur."	1
3. "Var olan örgüt yapısı uygun olmasına karşın, bu konudaki yetkilerin yetersiz olması daha da iyileştirmeyi engellemektedir."	1
4. "Enstitü ile fakülte ayrımı dünyada olduğu gibi olmalıdır. Enstitü Müdürünün protokoldeki yeri meslek yüksekokulu müdüründen sonra gelmektedir."	1
5. "Enstitünün önemli ve önemsiz olmamalıdır; bazen her açıdan göz ardı edilen veya gönenç içinde olan enstitüler aynı önemde bulunabilmektedir."	1
6. "Lisansüstü öğretimle ilgili olarak üniversitemizde karşılaştığımız sorunlar, yasa ve yönetmeliklerden kaynaklanmaktadır. Bunların temel nedeni kimi öğretim üyelerinin lisansüstü öğrenci seçiminde yeterli özeni göstermemesi sonucu zayıf öğrenciler ile bu tür bir eğitimin yapılmasıdır. Kanımca lisansüstü eğitimde en belirleyici noktalardan birisi, hatta en önde geleni, bu eğitime kabul edilen öğrencilerin kalitesidir."	1
7. "Enstitü ve enstitünün anabilim dalları arasında daha hızlı ve etkin iletişimi sağlamak amacı ile elektronik haberleşmeyi kullanmaktayız. Bunun yaygınlaştırılması (diğer enstitülerin ve rektörlük ve gerektiğinde ilgili idari birimlerin; Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı ve Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı'nın da katılımı ile) ve böylece daha etkin hale getirilmesi gerekmektedir."	1
8. "Enstitüler hem idari hem de mali açıdan öğrencilerinden yasal olmayan yollardan aldıkları paralar ile ihtiyaçlarını karşılamaktadır."	1
9. "Lisansüstü programları hem içerik hem anlayış açısından gözden geçirilmeli ve Enstitüler arası uygulama farklılıkları azaltılmalıdır."	1
10. "Disiplinlerarası programlar artırılmalıdır."	1
11. "Sınav süreleri, danışman-öğrenci ilişkilerini (öğrencilerin mağduriyetlerini önlemesi anlamında) düzenlemeye yönelik daha açık kurallar ve denetim getirilmelidir. Tez danışmanının yanı sıra "advisor" atanması, jürilerde enstitüyü temsilen (sınavın kurallara uygun geçip geçmediğini denetlemek üzere) bir öğretim üyesinin gözlemci olarak bulunması yararlı olacaktır."	1
12. "Öğretim üyelerinin yetersizliklerinden kaynaklanan çok sorun bulunmaktadır. Ancak, bunun çözümü, öğretim üyelerinin yeterliliğini artırmaktır. Bu ise lisansüstü eğitimin daha ciddi olmasıdır. Dolayısıyla karşılıklı etkileşim içinde bir süreç gerekmektedir."	1

Çizelgeden de görüldüğü gibi enstitü yöneticilerinin açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar içinde enstitülerin örgütlenme biçimi, statüsü, yasal düzenlemeler, programlar, öğrenci alımıyla ilgili görüşler bulunmaktadır.

Sonuçlar ve Öneriler

Bu başlık altında araştırma amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ile bu sonuçlara yönelik öneriler sunulmuştur.

Sonuçlar

Ankara'daki lisansüstü enstitü yöneticilerine göre, enstitü yönetim süreci, öğrencilerin seçilmesi, öğretim süreci, değerlendirme süreci, iletişim süreci ile ilgili sorun yaşanmamaktadır. Ancak enstitü yöneticilerine göre, lisansüstü öğretim her üniversitede değil, belirlenecek üniversitelerde yapılmalı, üniversite dışındaki kurumlarda (TODAIİE, Polis Bilimleri Enstitüsü vb.) lisansüstü programlar açılmamalı, Lisansüstü Eğitime Giriş Sınavı (LES), nitelikli öğrenci seçmek için gereklidir. Anabilim dallarının ayrı yerlerde olması enstitü yönetimini güçleştirmekte, lisansüstü derslerin yapılıp yapılmadığı konusunda enstitü yönetiminin bilgilerinin olduğu, lisansüstü öğretim sürecinin iyi işlemesi konusunda enstitü müdürlüğünün yetkilerinin az olmadığı, fakülte bölümlerinin enstitüde anabilim dalı olmasının, kararlara katılmayı sınırlandırmadığı, lisansüstü öğretim kadrolarının şu anki gibi olması (lisansüstü öğretim üyesi kadrolarının ayrı olmasına ve bu öğretim üyelerinin yalnızca lisansüstü öğretimde görevli olmasına gerek olmadığı), enstitü müdürleri ile fakülte dekanlarının yetkilerinin çatışmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ankara'daki lisansüstü enstitü yöneticilerine göre, lisansüstü öğretimle ilgili yasal düzenlemeler yeterli değildir; doktora tez izleme süreci sorunsuz işlememektedir; mezunların tezlerini arşivleme ve erişime açık tutmada olanaklar yeterli değildir; öğretim üyelerinin tez danışmanlığı sayısı fazladır; enstitüde program açılan anabilim dallarındaki öğretim üyesi sayısı yeterli değildir; lisansüstü öğretim amaçlarına ulaşmamaktadır; lisansüstü öğretimin yapıldığı dersliklerin sayısı yeterli değildir, öğrencilerden alınan harç miktarı az değildir; öğrencilere sunulan hizmetler (sağlık, kültürel, sportif, yurt, kütüphane, rehberlik ve psikolojik danışmanlık) yeterli değildir, öğrenci kontenjanları ülkenin gereksinimine göre belirlenmemektedir; enstitü bütçesi yeterli değildir. Ayrıca Ankara'da lisansüstü öğretimin yönetiminin yapıldığı binalar çoğunlukla enstitülere ait değildir; enstitü yönetim binası yeterli değildir, lisansüstü öğretimin yapıldığı dersliklerin sayısı yeterli değildir. Enstitüler de öğrencilerin tez özetlerini-makalelerini içeren bilimsel bir yayın çıkarılamamaktadır. Enstitüler, işgören (memur) sıkıntısı çekmektedir. Ankara'daki enstitü yöneticilerine göre, var olan örgüt yapısı sürdürülmelidir.

Öneriler

Yukarıdaki sonuçlara, Ankara'daki lisansüstü enstitü yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen bulgularla ulaşılmıştır. Lisansüstü öğretim konusunda devlet-vakıf yükseköğretim kurumları ile bilim alanları (sosyal, fen, sağlık...) vb. karşılaştırmaları içeren Türkiye ölçeğinde daha kapsamlı araştırmalar yapılmalı, bu alanda yaşanan sorunlar ivedilikle çözümlenmeli, lisansüstü öğretimde nitelik geri plana atılmamalı, lisansüstü öğretim, öğretim üyesi ve altyapı yönünden yeterli olan üniversitelerde yapılmalı, lisansüstü öğretimin örgütlenmesi gözden geçirilmelidir.

Kaynakça

- Bursalıoğlu, Z. (1989), Yükseköğretimde İki Yasa ve Uygulamalı Karşılaştırılması, *Yükseköğretimde Değişmeler*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayını.
- Çakar, Ö. (1997), Fen Bilimleri Alanında Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim. *Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim*. Ankara: TÜBA Yayını, Bilimsel Toplantılar Serisi No: 7, s. 65-75.
- Karakütük, K. (Ed.). (2006), *Bazı Ülkelerin Lisansüstü Öğretim Sistemleri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını No: 202.
- Karakütük, K. (2006), Türkiye Lisansüstü Öğretim Sistemi. *Bazı Ülkelerin Lisansüstü Öğretim Sistemleri*, Ed: K. Karakütük. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını No: 202, s. 389-407.
- Karakütük, K. (2002), Lisansüstü Öğretimin Sorunları. *Eğitim Araştırmaları*. Yıl: 2, Sayı: 7, Ankara: Anı Yayıncılık, s. 65-75.
- Karakütük, K. (2001), *Öğretim Üyesi ve Bilim İnsanı Yetiştirme: Lisansüstü Öğretimin Planlanması*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karakütük, K. (1989). Türkiye'de Lisansüstü Öğretim, Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 1989, Ankara: s. 505-528.
- Tanker, M. (1997), Sağlık Bilimleri Alanında Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim. *Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim*. Ankara: TÜBA Yayını, Bilimsel Toplantılar Serisi No: 7, s. 77-81.
- Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), (1997), *Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim*. Ankara: TÜBA Yayını, Bilimsel Toplantılar Serisi No: 7.
- Türker, K. (1997), Dünyada ve Türkiye'de Lisansüstü Eğitim. *Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim*. Ankara: TÜBA Yayını, Bilimsel Toplantılar Serisi No: 7, s. 21-32.

Makale Geliş: 20 Ekim 2006

İncelemeye Sevk: 27 Ocak 2007

Düzeltilme: 13 Eylül 2007

Kabul: 27 Eylül 2007